

Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob

Kniha představuje originální monografické zpracování tématu, které po rekodifikaci českého soukromého práva dosud zpracováno nebylo. Dosavadní monografie na toto téma se týkají právního stavu před rekodifikací či zaměřují na kapitálové společnosti a mají tak jen omezenou použitelnost.

Cílem předkládané monografie je odpovědět na otázku, jaké požadavky lze klást na fyzické osoby, které vystupují jako členové statutárních orgánů právnických osob, a rekonstruovat odpovědnostní skutkovou podstatu, která se péče řádného hospodáře týká.

Kniha se člení na pět kapitol, které se postupně zabývají obsahovým vymezením pojmu péče řádného hospodáře a jeho pojmovým odlišením od tzv. fiduciárních povinností, povinností loajality, zejména s ohledem na řešení otázek souvisejících s překročením zákazu konfliktu zájmů, dále podnikatelskému uvážení a odlišení jeho významu a funkce ve vztahu k obchodním korporacím a k právnickým osobám obecně, a v posledních kapitolách nalezneme vlastní odpověď autorky na otázku, jakou teoretickou koncepci odpovědnosti za jednání s péčí řádného hospodáře můžeme vyvodit z českého platného a účinného práva.

Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob

Lucie Novotná Krtoušová
Wolters Kluwer ČR, 2019

Publikaci je možné zakoupit >>> [zde](#).

Ukázka z publikace

3 Podnikatelské uvážení

3.1 Česká právní úprava pravidla podnikatelského úsudku

Pro interpretaci povinnosti péče řádného hospodáře uložené v § 159 odst. 1 obč. zák. členům statutárního orgánu obchodní korporace je klíčový § 51 odst. 1 z. o. k., který zakotvuje pravidlo podnikatelského úsudku ve znění: „Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodnutí nebylo učiněno s potřebnou loajalitou.“ V tomto zákonném rámci přijímají členové statutárního orgánu různé typy rozhodnutí, jedním z nich jsou podnikatelská rozhodnutí. Při posuzování podnikatelských rozhodnutí se akcent neklade na jeho obsah či ekonomické parametry. Závěr o tom, zda při takovém rozhodnutí člen statutárního orgánu porušil povinnost péče řádného hospodáře, je závislý na tom, zda při jeho přijetí dodržel pravidla rozhodovacího procesu, která jsou po rekodifikaci vyjádřena v pravidle podnikatelského úsudku v § 51 odst. 1 z. o. k. Při podnikatelském rozhodování je tudíž dána členům statutárního orgánu diskrece. I když rozhodnutí mělo pro společnost nepříznivé majetkové dopady,

nemusí to samo o sobě znamenat, že člen orgánu porušil povinnost péče řádného hospodáře. Rozhodné je, zda jednal s nezbytnou loajalitou a dodržel podmínky řádného procesu přijímání takového podnikatelského rozhodnutí, tudíž zejména dostatečnou informovanost a motivaci obhajitelným zájmem společnosti.

Diskrece neplatí pro posuzování zákonnosti takového obchodního rozhodnutí, tedy jeho souladu s vnitřním a vnějším právem. I když si člen statutárního orgánu obstaral potřebné informace a mohl být přesvědčen o výhodnosti rozhodnutí pro společnost, ale rozhodnutí je protiprávní, porušuje člen orgánu povinnost péče řádného hospodáře z důvodu porušení imperativu legality.[1]

Pokud jde o otázku, co je to pravidlo podnikatelského úsudku, domnívám se, že jej lze analyticky chápat jako výjimku, respektive změkčení pravidla péče řádného hospodáře. Mám za to, že jej lze chápat stejně jako povinnost péče dvěma způsoby: pakliže budeme péči řádného hospodáře chápat jako právní povinnost, půjde o zpřesnění kritéria pečlivosti a potřebných znalostí, anebo se na ni budeme dívat jako na změkčení objektivizovaného standardu péče, pakliže se na péči řádného hospodáře budeme dívat jako na speciální pravidlo pro posuzování nedbalosti. Po-dle převládajícího názoru české doktríny se dogmaticky jedná o zpřesnění kritéria pečlivosti a potřebných znalostí jako součásti péče řádného hospodáře, se kterou má člen statutárního orgánu obchodní korporace vykonávat svoji funkci.[2]

Pokud jde o otázku, k čemu se vztahuje pravidlo podnikatelského úsudku, lze z jazykového výkladu normy dovodit, že loajální jednání je předpokladem pro jeho aplikaci, tedy že se vztahuje pouze k povinnosti pečlivosti a nezbytných znalostí. Podle mého názoru se vztahuje k povinnosti péče, kterou restringuje, avšak pouze pro určité subjekty, resp. v určitých případech.

Poslední otázka se týká osobní působnosti právní normy, jinými slovy, na koho se vztahuje pravidlo podnikatelského úsudku. Primárně se vztahuje na obchodní korporace a v závěru této části budu vést diskusi, zda se v tom či onom rozsahu může vztahovat na členy statutárních orgánů ostatních právnických osob.[3]

Pravidlo podnikatelského úsudku je v českém zákonném textu formulováno historicky poprvé. Autoři rekodifikace se však v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích netají inspirací německým korporacním právem,[4] které pravidlo podnikatelského úsudku obsahuje v podobě jen velmi málo odlišné od české právní úpravy. Zároveň Nejvyšší soud v recentním nálezu, který se týkal porušení péče řádného hospodáře, převzal judikaturu německého Spolkového soudního dvora.

Není však v české doktríně novinkou,[5] někteří autoři spatřují jeho podobnost s konceptem hospodářského rizika využívaného v již neplatných zákonech[6] a judikatura se k němu také přiklání již před rekodifikací soukromého práva.[7] Nejvyšší soud judikoval, že péče řádného hospodáře není vystavena na odpovědnosti za výsledek, ale za správný proces rozhodování, jinak řečeno, za jednání lege artis. Trestní senát Nejvyššího soudu uvedl, že nelze požadovat správnost a bezchybnost podnikatelského rozhodování: „je [...] nepochybné, že představenstvo akciové společnosti, stejně jako jiné podobné orgány, musí při rozhodovacím procesu zohlednit celou řadu různých okolností, přičemž za běžného stavu věcí nelze požadovat stoprocentní správnost a bezchybnost jakéhokoliv rozhodnutí [...]. Nejde tedy o to, zda by rozhodnutí představenstva mělo být stoprocentně správné, ale posuzované rozhodnutí je již svojí podstatou v neprospěch společnosti a v rozporu se základními povinnostmi členů představenstva.“[8] Náznak přesvědčení o tom, že členům statutárních orgánů obchodních korporací je třeba přiznat určitou míru rozhodovací volnosti, lze spatřovat i v rozhodnutí Nejvyššího soudu při posuzování otázky, „zda jednatel bude pohledávky společnosti vymáhat, je věcí jeho úvahy v rámci obchodního vedení, jež musí být učiněna s ohledem na všechny okolnosti“.[9]

[1] Srov. kapitulu 1.3.2.

[2] ČECH, P., ŠUK, P. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2016, s. 160; ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In ŠTENGLOVÁ, I. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, § 51 marg. č. 10; za exkulpační důvod považuje pravidlo podnikatelského úsudku BORSÍK, D. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. Obchodněprávní revue. 2015, č. 7-8, s. 193 a násl.; aplikovatelnost liberace pro podnikatelký úsudek dovozoval v právní úpravě před rekodifikací soukromého práva HAVEL, B. Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma. Praha: Auditorium, 2010, s. 173.

[3] Právě tato otázka je vnímána jako aktuální problém nového soukromého práva, srov. BEZOUŠKA, P. a kol. Pět let poté: Nové soukromé právo v předškolním věku. Právní rozhledy. 2019, č. 1, s. 1 a násl.

[4] HAVEL, B. Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava: Sagit, 2012, s. 6.

[5] Srov. BROULÍK, J. Pravidlo podnikatelského úsudku a riziko. Obchodněprávní revue. 2012, č. 6, s. 161; HAVEL, B. Synergie péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. Právní rozhledy. 2007, č. 11, s. 413; ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce. 2007, č. 3, s. 4 a násl.

[6] HAVEL, B. Synergie péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. Právní rozhledy. 2007, č. 11, s. 413.

[7] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.

[8] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.

[9] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)
- [Jak ušetřit na energiích, aniž byste porušili zákon](#)
- [SLUTO DAŇOVÁ & ÚČETNÍ firma roku 2025: Kdo se letos zařadil mezi špičky oboru?](#)
- [Novela stavebního zákona, transparentní odměňování a AI v právní praxi: zveme na odborné konference Wolters Kluwer](#)
- [Zásady a principy soukromého práva jako základ moderní právní praxe. Proč má studium LLM smysl nejen pro právníky](#)
- [Kmenové listy v s.r.o. - právní rámec, převod a praktické dopady](#)
- [Executive LLM: Prestižní milník pro právní profesionály. Business Institut otevírá jarní cyklus již 1. března](#)
- [ČEZ jako první v České republice spustil 1000. dobíjecí stojan pro elektromobily](#)